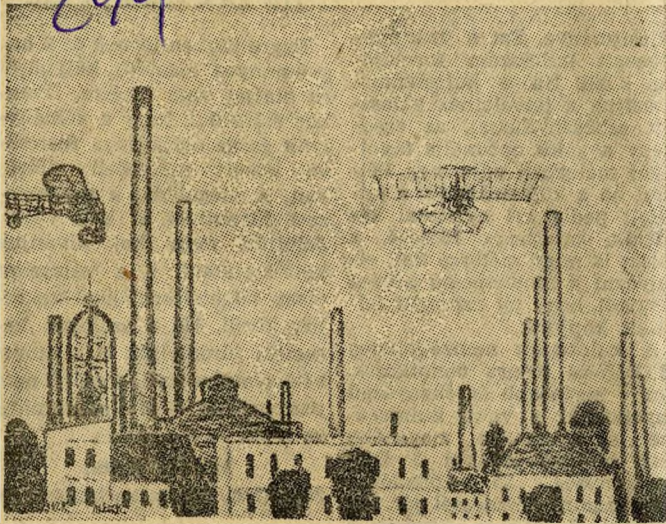

1974. október 20.

NEPSZAVA

A lengyel főváros művészei Budapesten

Aleksander Kozyrski: Repülőgépgyár

Színes, látványos kiállítás reprezentálja a lengyel főváros kulturális életét a *Buda-vári Palotában*. A bemutatóra a budapesti művészeti hetek keretében került sor, festők, fotóművészek, valamint a varsói színházak jelmez- és díszlettervezőinek részvételével.

A festők kicsiny, de választékos tárlata csak a legfontosabb tendenciák felvázolására vállalkozik, hisz a városban élő mintegy 900 festő munkásságát természetesen lehetetlen a maga teljességében áttekinteni. Ugyanakkor úgy válogatták össze a képeket, hogy az anyag a varsói festők egymást sorjázó nemzedékeiről is hírt adjon.

Varsó mai festészetének alapvonása a festői megfogalmazások és a kifejezőeszközök megválogatásának sokfélesége és szabadsága; a művészek a különböző műfajok integrálására törekszenek. elvetik, átlépik a táblaképfestészet hagyományos határait. Észrevehetően nagyobb az áttételesebb, mint a valósághoz

közvetlenül kapcsolódó megoldások becsülete, amit a lengyel piktlúra a miénkétől elütő művészettörténeti hagyományai magyaráznak.

Akárcsak a lengyel festészet egészében, Varsóban is az egyik vezető áramlat a *kolorizmus*, amelynek szellemi őse a századelő francia posztimpresszionizmusa. Képviselőit oldott festői nyelvezet, intim témavilág, a színek dekoratív értékének messzemenő kiaknázása jellemzi. Eredeti tisztaságában ma már csak néhány idősebb, párizsi iskolázottságú mester (*Nacht-Samborski, Wodynski*) piktlúrájában lehetjük fel, a tanulmányait zömükben otthon végző újabb generációk szlávós tájszólással, illetve más irányzatokkal elegyítve beszélnek (*Zoltowski, Michalski*).

A kolorizmushoz hasonlóan szinte klasszikusnak számít az irányzat a *konstruktivizmus* is, amit a húszas évek forradalmi avantgardizmusa honosított meg Lengyelországban. A stílusnak a benne megnyil-

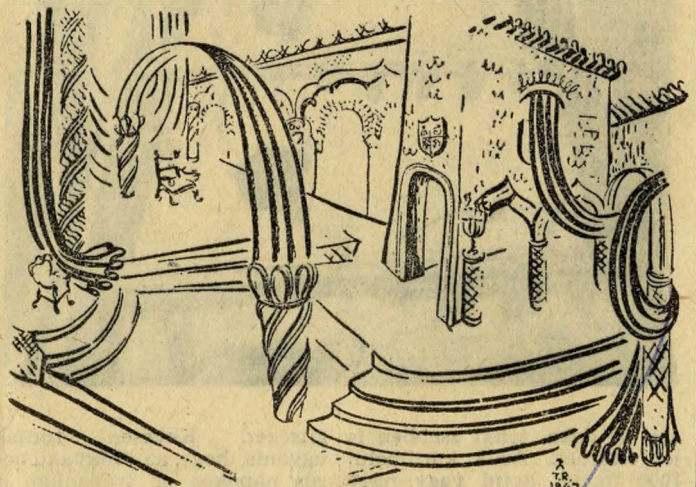
latkozó rendigény folytán egy időben társadalmi értelemben is progresszív szerepe volt, ma inkább csak a formakeresések ösztönzője. A kiállításon szereplő *Stazewski* például a mozgás vizuális megjelenítését kíséri meg segítségével.

A középgeneráció és a fiatalok zöme az *absztrakció* jegyében alkot, amely olykor csak a tartalom víziószerepében jut kifejezésre (*Samborski, Kaczmarek*), máskor viszont a témák formai megjelenítésére is áll. Igen nagy tábora van az úgynevezett *újrealizmusnak*, amely a hagyományos realizmust pszichológiai töltéssel, a szürrealizmus koncepciójával érintkeztetve újítja fel. Ez az irányzat az embert főként a létezés drámai szemszögéből vizsgálja, s következtetéseiben morális észrevételeket summáz (*Szubinska, Sempolinski*).

A szcenikai kollekción 11 varsói színház életébe enged bepillantást. Általában megállapíthatjuk, hogy a díszlet- és jelmeztervezők munkáján erősen nyomot hagyott a kortársi képzőművészet, a színpadterés és a jelmezek kidolgozásában többnyire csak jelzésekkel, az

intellektus asszociatív rétegeit megmozgató utalásokkal élnek. Törekvéseik arra irányulnak, hogy a dráma anyagát *vizuális eszközökkel* is kibontsák. A tervezésben tág teret kap a fantázia, a „kreatcionizmus”, amely a színművek minden korban hasznosítható, általános emberi vonatkozásainak kiemelését célozza. A műhelyek közül a *Modern Színház*, az *Ateneum Színház* és a *Drámai Színház* gárdája áll az élen, de más társulatoktól is láthatunk a kiállításon egy-egy emlékeztető szcenikai produkciót.

A pompás fotóanyag a modern, ipari Varsót idézi, a gyárak, üzemek világát, amely szépség dolgában vetekszik a város legfestőibb negyedeivel. Hamisítás nélküli, illúziómentes képek vallanak itt a munkáról és a munkásról, s ébresztenek tiszteletet a hétköznapi erőfeszítései iránt. A lengyel fotósok bebizonyítják, mennyire valós művészeti értékekkel emelheti az alkotó látásmódja a művészettől távolos területeket, a spontán, hétköznapi, egyszerű megnyilvánulásokat. **Tasnádi Attila**

Teresa Roszkowska színpadterve